

2011. január 22. - **A kavarok és a székelyek** A kavar (kabar) nép nem volt egységes etnikumú, különböző csatlakozott néptörzsedékekből állt – horezmiek, alánok, jászok, barszilok és óbolgár székelyek stb. Knieszsa István Ligeti Lajosra hivatkozva azt állítja, hogy a kavar népnév jelentése: lázadó. László Gyula a három kavar törzsnevet a tárkánnyal, a varsánnyal és a székellyel azonosítja.

A kavarok nemzetségei (törzsei), miután sikertelen polgárháborút vívtak a kazár kagánnal, és a harcokban alulmaradtak, szövetségre léptek a magyarokkal. Bíborbanszületett Konstantin bizánci császár azt írja: „a polgárháborúban az uralom kerekedett fölül, és némelyeket közülük levágotott, a többi, aki elmenekült, elment, és a turkokkal együtt él”. A menekülőkből, a különböző néptörzsedékekből a megyer törzs fejedelme önálló törzset szervezett, amely katonai szövetségi, segédnépi státust nyert. Ez nem volt szokatlan eljárás a pusztai népek körében. A tradicionális nemzetségi szervezési kereteket nem bontották meg, hanem a jobb, a szorosabb kapcsolattartás céljából a különböző segédnépek irányítását egy kézbe összpontosították. Az egyesített új törzs létszáma jelentős, mindenképp egy nagyobb magyar törzshöz hasonló lehetett. Konstantin császár 950 táján készült művében a magyar törzsszövetség nyolc törzsének felsorolását nem véletlenül kezdte velük: „Az első a kabaroknak a kozároktól elszakadt nemzetsége, a második a Neké, a harmadik a Megeré, a negyedik a Kurtugermat.” Konstantin nem részletezi, hogy a kavarok a magyar törzsszövetséghez vagy valamelyik magyar törzshöz csatlakoztak-e, mivel az ő korában természetesnek számított, hogy a magyarok több törzsből álló törzsszövetséget alkotnak. Úgy tűnik, hogy a székely, a bolgár – hun származású eszkil mint határvédő csatlakozott népcsoport is része a kavarok több nemzetségéből létrehozott törzsének, melyben megőrizték sajátos nemzetségi szerkezetüket és bizonyos fokú különállásukat. Tény, hogy a székely, az eszkil (eszegel) még a kavarok csatlakozása előtt a megyer törzs segédnépe volt. Ibn Ruszta és Gardézi arab krónikás leírása szerint a székelyek a magyarok szomszédságában éltek, majd egy részük hozzájuk csatlakozott. Véleményem szerint egyáltalán nem lehet véletlen, hogy a magyarok hét törzsből álló szövetségében a honfoglalást megelőző évtizedekben miért épp a megyer törzs ragadta magához az egész törzsszövetség katonai irányítását. Egyértelmű, hogy a megyer törzs katonailag erősebbé vált azáltal, hogy csatlakozott hozzá a székelység jelentős katonai ereje is. Később, a kavarok csatlakozása idején az összes magyar törzsszel együttműködő néptörzsedéket, nemzetséget, köztük a székelyt is egy törzsbe, illetve egy vezetés alá helyezték. A magyar törzseknél ismert harmadik fejedelmi méltóság, a horka (kharkha) cím arra utal, hogy még a honfoglalás idején a csatlakozott népeknek külön, önálló vezetője volt.

Ha az egyesített kavar nemzetségek lélekszámát – óvatos becsléssel – egy magyar törzsre taksáljuk, akkor mintegy 125 000 fős segédnéppel kell számolnunk. Elfogadva László Gyula feltételezését, amely szerint a székely a három, kavarnak mondott törzs egyike volt, akkor arányuk a kavar közösségen belül egyharmadra tehető. Rugonfalvi Kiss István a honfoglalás kori székelység létszámát százezer főre becsülte, e sorok írója ezt – nagyon óvatosan – 41 666 főre teszi, miközben tudja, hogy Kristó Gyula a székelyek számát mindössze 5000-10 000 főre taksálja. De Kristó nemcsak a székelyeket, de a magyarságot is oly nevetséges létszámban határozta meg, amely számomra – a forráskritika és demográfiai elemzéseim alapján – teljesen elfogadhatatlan. Egy 5000—10 000-es székelységet megbízni egy több száz, sőt, ezer

kilométeres határszakasz őrzésével akkor, amikor egy ilyen kis közösség aktív, harcra használható férfinépessége alig egy-kétezer ember, képtelenség. Az általam számolt székely közösség már komolyabb haderőt állíthatott ki. Ha közülük csak minden ötödik székelyt tartjuk fegyverre foghatónak, akkor teljes mozgósítás esetén több mint 8333 fegyverest, lovast tudtak kiállítani. Az egész kavarság mozgósítható katonai ereje pedig elérhette a 25 000 főt, így a 10. század első felében kialakult gyepűvonalak védelmét már rájuk lehetett bízni. **Kádár Gyula**, Háromszék